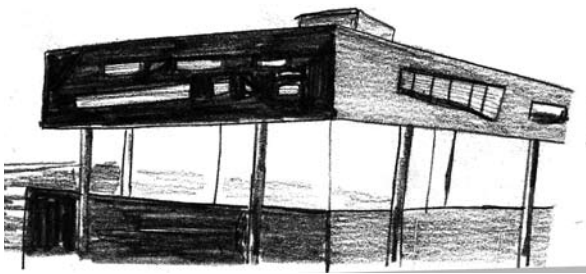


DAG VAN DE CULTUUR EDUCATIE



Dinsdag 24 januari. 8u37. Aangekomen in Antwerpen Zuid bleek mijn zorgvuldig overgetekende wegbeschrijving overbodig, bij het zien van de stoet mensen die richting deSingel trok. De man voor mij stak vol trots zijn boekentas de lucht in en overtroefde luidkeels de collega die naast hem liep: "Net nieuw. Echt leder. Ze zullen nogal kijken, daar." Het deed me denken aan de schooluitstapjes van weleer - iedereen op een rij, klemmap in de aanslag- en dat leek wat te vloeken met het thema en de ondertitel van het programma: opstand en cultuur. En dat zou uiteindelijk ook de grote moeilijkheid van de dag blijken: hoe kan je cultuureducatie op een thema als 'opstand' en 'identiteit' enten zonder schools te worden?

Zoals bleek uit het inleidend gesprek met de organisatoren beperken deze termen zich niet tot de voor de hand liggende doelgroep 'de pubers'. De puberteit zou binnen het aanbod van sessies en keynotes sowieso breder worden bekeken, eerder als een ingesteldheid of een mentale conditie dan als een aanduiding van een specifieke leeftijdsgroep.

De eerste plenaire sessie, met keynotes van Barend van Heusden en Pedro De Bruyckere, werden voorzien van illustraties, live getekend en geprojecteerd door schrijfster/illustrator Eva Mouton. Zij nam het thema 'opstand' nogal letterlijk door de keynotes ook zelf te voorzien van live commentaar, en zo af te stappen van de verwachte voor de hand liggende illustraties. Het werd een interessante wisselwerking tussen spreker, illustrator en publiek. Ook al waren de commentaren van Eva Mouton niet altijd even subtiel, spitsvondig of 'ad rem', ze verrasten wél. Zo slaagde ze erin een juiste, ietwat rebelse toon te zetten bij een dag die de ondertitel 'Opstand en Identiteit' meegekregen had.

Tijdens deze eerste keynotes, maar ook tijdens de sessie 'Gevaarlijk Jong' (met kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen, Johan De Smet van het Gentse kinder- en jeugdtheater De Kopergieterij en Bart Marius van Museum Dr. Guislain), lag de nadruk op de ontwikkeling van de jongere/puber, en hoe daarmee om te gaan of hoe daar op in te spelen bij verschillende vormen van cultuureducatie.

Met de ondertitel 'Kind als gevaar/Kind in gevaar' werd het 'sentimentaliseren' van de kinderwereld in vraag gesteld, en werden de maatschappelijke gevolgen daarvan voor de ontwikkeling van jongeren onder de loep genomen. Rond cultuur en cultuureducatie vandaag hangt inderdaad nog een overbeschermende sfeer waarin kinderen en jongeren moeten opgroeien. Door een dergelijke risicoloze omgeving te creëren, worden alle confrontaties met het onconventionele nog te vaak uit de weg gegaan. Dit beperkt zich natuurlijk niet tot kunst en cultuureducatie, maar breidt zich uit tot de hele leefwereld van kinderen en jongeren. Al zou er net vanuit de kunstwereld een reactie moeten en kunnen komen, waar tentoonstellingen en projecten als "Gevaarlijk Jong" een interessant startpunt voor kunnen zijn.



In de namiddagsessie bouwde Stefan Perceval op een interessante manier verder op het idee dat al in de sessie 'Gevaarlijk Jong' naar voor was gekomen, namelijk het belang van het maken van theater en kunst voor én door jongeren als een vorm van kunsteducatie. Perceval beperkte zich echter niet tot een puur theoretisch betoog. In het kader van de Dag van Cultuureducatie had hij besloten het project "De Zwarte Engel" op te zetten.

Samen met leerlingen van BuSO Zonneweelde maakte hij een voorstelling gebaseerd op de leefwereld en ideeën van jongeren. Een interessant experiment, dat uiteindelijk ook resulteerde in een krachtige en op zichzelf staande voorstelling, maar wel één waarbij het proces dat aan de voorstelling voorafging minstens even belangrijk was als het resultaat.



IK VIND
DE WERELD
WATERACHTIG

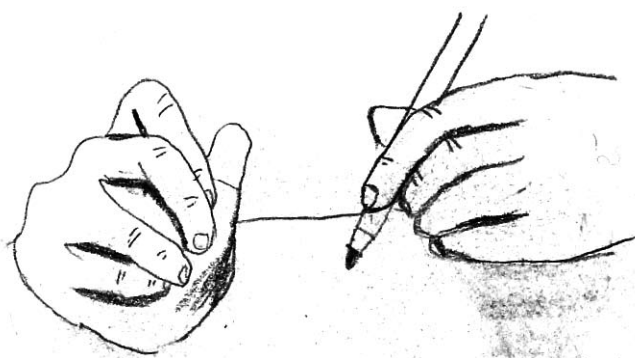


EN WAT VOND
GE ER EIGENLIJK
ZELF VAN ?

De thema's 'opstand' en 'identiteit' zaten mooi verweven in allerlei elementen en aspecten van deze sessie/voorstelling. Deels in het oorspronkelijke opzet van Perceval: een voorstelling opzetten met jongeren zonder theaterervaring, die bovendien in eerste instantie weinig voeling leken te hebben met theater. Daarnaast ook in de vorm van de voorstelling, waarbij de jongeren hun wensen en frustraties letterlijk uitschreeuwden in een zelfgeschreven rapnummer. Maar vooral in de inhoud: met hun persoonlijke teksten toonden de leerlingen aan hoe ze in opstand komen tegen de identiteit die hen door de maatschappij wordt opgedrongen.

Het nagesprek met de leerlingen en Stefan Perceval liet zien hoe dit project het eigenbeeld en het zelfvertrouwen van de leerlingen had beïnvloed, maar hoe het ook de groep sterker had gemaakt. Het was een mooi voorbeeld van hoe praktijk en theorie kunnen samenvallen en elkaar kunnen versterken.

Na de tweede plenaire sessie en derde keynote, waarbij Midas Dekkers bewees dat je geen tiener hoeft te zijn om af en toe tegen de schenen te schoppen, trok de stoet richting bar. De klemmappen intussen losjes onder de arm. "Dat verslag zullen we morgen wel schrijven."



Vertrekkend vanuit mijn interesses als illustrator en beginnend leerkracht in de beeldende kunsten heb ik tijdens deze lezingenreeks mijn persoonlijk parcours uitgestippeld en verslag uitgebracht met klemtoon op wat mij persoonlijk fascineerde of opviel.

Het idee om een term als 'opstand' te beschouwen als mentale conditie, en niet als een term die leeftijdsgebonden blijft, werkt inspirerend, maar werd door de organisatie niet altijd genoeg geïntegreerd in het plenaire programma. Het bleef daarbij soms nog te veel bij een vormelijke uitwerking van het thema, die inhoudelijk echter te veel over 'de puber' en te weinig over opstand ging. Dat werd dan weer beter uitgewerkt in de theatervoorstelling "De Zwarte Engel", die wel dieper durfde ingaan op de termen 'opstand' en 'identiteit', en deze daardoor breder kon interpreteren. Maar evenzeer tijdens de sessie "Gevaarlijk Jong", waar de grenzen tussen verschillende disciplines werden overschreden, wat volgens mij de richting is die cultuureducatie kan en moet uitgaan.

Tekst en tekeningen Martha Verschaffel